

ЩЕ ТЕ ЧАКАМ В/НА ЦЕНТЪРА

Замяната на предлог **в** с предлог **на** е неприемлива от гледна точка на българската книжовноезикова норма, но е често срещана на диалектно равнище (срв. в западните говори: **Утивът на Влаш-ку** (Разградско); **На Самокоф шо че праиш** (Самоковско); **Одих на Совийу** (Брезнишко); **Ке иде на градо** (Благоевградско) и др.).

Един по-особен случай на замяната на предлози **в/на** в разговорната реч в изрази от типа „**отивам в/на центъра**“, „**чакам те в/на центъра**“, „**намирам се в/на центъра**“ и под. обаче не може да се обясни с диалектно влияние, защото е нетипичен за големите български градове, но не и за по-малките селища, намиращи се в непосредствена близост до тях. Така например в София в подобни конструкции се употребява предлогът **в**, но в Самоков и Перник – **на**. В Бургас и Варна хората отиват „**в центъра**“, но в Несебър и Балчик – „**на центъра**“. Освен това той е единственият употребяван израз и в сравнително големи градове като В. Търново, Габрово, Севлиево, Ловеч и др., които обаче в сравнение със София, Варна или Бургас също са относително малки по площ и население.

Причината за това трябва да се търси в начина на организация на градското пространство в различните типове населени места. Характерно за по-малките селища е ориентирането им около един-единствен градски център – площад или главна улица. Обратно на това, при големите градове понятието градски център обхваща няколко площада и свързващите ги улици. Изразът „**отивам в центъра**“ в случая предполага навлизане във вътрешността на едно обширно пространство, каквото представлява центърът на големите градове, за да се достигне до някой от съставлящите го компоненти, който реално е крайната цел на движението. Центровете на по-малките селища пък са напълно обозримо пространство, което се възприема като единно и неделимо на по-малки елементи цяло, върху което се намират обектите, евентуална цел на движението. Ето защо тук се предпочита предлог **на**, който в случая функционира като синоним на предлога **върху**.

Гл. ас. Илияна Гаравалова

Секция за диалектология и лингвистична география
Институт за български език „Проф. Любомир Андрейчин“ – БАН